

N:o 38.

Af Herr Knut Wilhelm Björkenstam: Om beviljande af ett låneunderstöd å fem millioner riksdaler för en jernvägsanläggning från Norra stambanan öfver Almare Ståk och Westerås till Köping med utgrening i trakten af Sevala till Norbergs jernväg.

I underdånig skrifvelse den 12 Maj 1869 har Riksdagen yttrat, att statens förnämsta behof af jernvägar blifvit fylldt; att hädanefter erforderliga jernvägsbyggnader komme att utgöras af ortsbano, hvar för sig hufvudsakligen betjenande särskilda landsdelars behof; att, då dylika bano icke vore af lika vigt, det syntes nödvändigt, att för närmaste framtiden understöd icke kunde beviljas för andra än de vigtigaste; samt att, enligt Riksdagens åsigt, i främsta rummet borde upptagas de bano, hvilka afse bergsbrukets befordrande.

Bland jernvägar, som afse bergsbrukets befordrande, torde knappast någon förtjena större uppmärksamhet än den så kallade bergslagsbanan, som, utgående i närheten af rikets förnämsta stapelort och tillika dess hufvudstad, genomlöpande de bördigaste delarne af Mälare-dalen, sträcker sig, å ena sidan, till Norbergs jernväg och Norbergs bergslag, från hvilken, enligt Kommerce-kollegii senaste berättelse, malmuppföringen uppgår till omkring 1,800,000 centner årligen, således ej långt ifrån en sjundedel af hela rikets, samt afser att fortsättas till Grangärdes bergslag, der den största malmtillgång inom riket finnes, och, å den andra sidan, öfver Westerås, bergslagernas förnämsta handelsstad, till Köping, ändpunkten ej mindre för Köping—Uttersbergs—än för Köping—Hult-banan, hvilken också torde kunna anses såsom bergslagsbana, samt genom anknytning till Frövi—Ludvika- och Nora—Ervalla-banorna står i förbindelse med andra stora bergslager.

Om man afser bergsbrukets behof, torde således ingen jernbana kunna antagas i så hög grad befordra detta, som den, hvilken kommer att utgöra den pulsåder, som upptager och på genaste väg till skeppningsorten befordrar alla dessa bergslagers produkter.

Beträffande åter de "särskilda landsdelar", hvilka af denna bana komma att betjenas, så äro de i främsta rummet hufvudstaden, hvilkens befolk-

ning, inseende att stadens framtid, såsom handelsstad, beror af denna bana, för dess anläggande tecknat nära en och en tredjedels million riksdaler, vidare det Stockholm angränsande slättlandet samt bergslagera, hvilka också bidragit med ej mindre än sjuhundrafemtioniotusen riksdaler.

Sälunda har uppkommit ett i dag konstitueradt jernvägs-aktiebolag, det största, som hittills i Sverige bildats, då dess ändamål är anläggandet af en jernväg om sjutton och en half mils längd, måhända ock det viktigaste, enär det afser dels att från undergång rädda hufvudstaden i den täflan, som ålägges henne med genom statens jernvägsanläggningar gynnade orter, dels att åt hufvudnäringen i hela denna del af riket, bergsbruket, bereda en lättare förbindelse med sädesbygden och en gen utfartsväg såväl för malmerna till de vid norrländska kusterna och i Finland belägna jernverken, som för jernet till utlandet, företrädesvis Ryssland, jemte det den erbjuder en vid fiendtligt anfall, af naturförhållanden lätt skyddad, jernvägsförbindelse emellan det öfriga landet och hufvudstaden, en förbindelse, hvilkens vikt och betydelse, redan sistlidna år i Kongl. Maj:ts proposition om jernvägarne angifven, tydligt framstår vid betraktande dels af det inflytande jernvägarne utöfvat på operationerna under det nu pågående kriget, och dels deraf att begge de till hufvudstaden ledande stambanorna af en fiende med lätthet afbrytas.

Kostnadsförslaget för ifrågavarande jernvägsanläggning, uppgjort af Majoren C. Adelsköld, uppgår till 7,529,000 riksdaler.

Om man äfven torde kunna antaga, att ett bolag med de resurser, som det ofvannämnda, kan genom lån erhålla det belopp, som erfordras utöfver det tecknade aktie-kapitalet, synes det likväl uppenbart, att genom upptagande af ett så betydligt lån, samtidigt med dem, som af Staten skola tagas, kommer att uppstå en konkurrens, hvilken visserligen blefve för bolaget förlustbringande, emedan detta då säkerligen nödgades få vidkännas en större kapital-rabatt på sina utfärdade obligationer, än eljest blefve händelsen, men som ock måste för staten sjelf, såsom låntagare, blifva ofördelaktig.

Häraf torde staten finna med sin fördel enligt att sjelf upptaga lånet och såmedelst undvika denna konkurrens, samt bestämma de tider, då lånet utbetalas till bolaget.

Ett ytterligare skäl härtill förefinnes deruti, att bolaget i annat fall torde finna sig föranlåtet att, på sätt blifvit ifrågasatt, anlägga banan spårsporig, hvarigenom staten ginge förlustig den i strategiskt hänseende obestriddliga stora förmån, att en, af Mälaren skyddad och nära denna för försvarsoperationer i landets hjerta belägna insjö, anlagd jernväg finnes af samma spårvidd som stambanornas.

På grund häraf får jag vördsamt föreslå:

att staten till det bolag, som förbinder sig att anlägga en jernväg af samma spårvidd som stambanornas, gående

från norra stambanan öfver Almare Stäk och Westerås till Köping, med utgrening i trakten af Sevalla till Norbergs jernväg, måtte bevilja ett lån, motsvarande två tredjedelar af den derfor beräknade anläggningskostnaden, eller i rundt tal fem millioner riksdaler, på enahanda vilkor i fråga om ränta och återbetalning, hvarunder staten sjelf upplånar medlen och i öfrigt på så billiga vilkor, som Riksdagen anser sig kunna medgifva.

Om remiss af denna motion till Stats-Utskottet får jag slutligen anhålla.
Stockholm den 28 Januari 1871.

K. Björkenstam.

N:o 39.

Af Herr Grefve Carl Göran, Mörner: Om förtydligande af gällande bevillnings-förordning, för närmare bestämmande af hvad som bör hänföras till taxerings- eller debiterings-åtgärd.

De genom bevillnings-förordningen påbudna afgifter äro antingen sådana, hvilkas belopp bestämmas af taxerings- och pröfnings-komitéeer, eller sådana, som endast bero af debitering, och hvilkas påförande således ankommer på vederbörande tjensteman. Gränsen emellan dessa olika slag af afgifter är väl i allmänhet temligen noga bestämd, men det oaktadt inträffar icke sällan, att densamma förbises eller åsidosättes, och att obehörig lindring i eller befrielse från bevillning till följd häraf beredes den skattskyldige. Ett ibland de oftast förekommande exemplen häruppå har varit, att den genom § 8 medgifna lindring i bevillning, när den skattskyldiges årsinkomster icke öfverstiga 1,800 Rdr, till följd af felaktig summering tillgodokommit dertill icke berättigade personer, och ett annat har varit att bolag, hvilka hafva skyldighet att öfver sina inkomster meddela uppgifter, lemnat felaktiga sådana och därför fått bevillnings-beloppet för lågt uträknadt. Då anmärkning häremot skett, har det ej varit ovanligt att så väl uppborås-förvalt-